

Beslutspromemoria

Datum 2021-12-14

FI dnr 21-19181

Finansinspektionen
Box 7821
103 97 Stockholm
Tel +46 8 408 980 00
finansinspektionen@fi.se
www.fi.se

Ändring i reglerna om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism

Sammanfattning

Finansinspektionen ändrar tillämpningsområdet för Finansinspektionens föreskrifter (FFFS 2017:11) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism (penningtvättsföreskrifterna). Framöver ska föreskrifterna gälla även för svenska aktörer som omfattas av EU:s förordning om gräsrotsfinansiering¹ och lagen (2021:889) med kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om gräsrotsfinansiering. Dessutom görs en ändring i hänvisningen till lagen (2017:630) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism (penningtvättslagen) för filialer i Sverige till utländska juridiska personer med huvudkontor i utlandet.

Ändringarna är i huvudsak en följd av den nya lagen med kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om gräsrotsfinansiering och ändringar i penningtvättslagen.

Ändringarna träder i kraft den 1 januari 2022.

¹ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2020/1503 av den 7 oktober 2020 om europeiska leverantörer av gräsrotsfinansieringstjänster för företag och om ändring av förordning (EU) 2017/1129 och direktiv (EU) 2019/1937.

Innehåll

Beslutspromemoria	1
1 Utgångspunkter	3
1.1 Bakgrund och målet med regleringen	3
1.2 Nuvarande och kommande regelverk	4
1.3 Regleringsalternativ	5
1.4 Rättsliga förutsättningar	5
1.5 Ärendets beredning	5
2 Motivering och överväganden	5
2.1 Ändring av tillämpningsområdet för leverantörer av gräsrotsfinansieringstjänster	5
2.2 Ikraftträdande	6
3 Konsekvenser	7
3.1 Konsekvenser för företagen	7
3.2 Konsekvenser för samhället och konsumenterna.....	8
3.3 Konsekvenser för Finansinspektionen	8
3.4 Förenlighet med unionsrätten.....	8

1 Utgångspunkter

1.1 Bakgrund och målet med regleringen

I oktober 2020 utfärdades Europaparlamentets och rådets förordning om gräsrotsfinansiering² (nedan EU-förordningen eller förordningen). Förordningen fastställer bland annat enhetliga krav för tillhandahållande av gräsrotsfinansieringstjänster och tillsyn av leverantörer av sådana tjänster. Förordningen började tillämpas i Sverige den 10 november 2021, och har medfört viss lagstiftning. Riksdagen antog den 13 oktober 2021 regeringens förslag i prop. 2020/21:206 (nedan propositionen). Bland annat beslutades lagen (2021:889) med kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om gräsrotsfinansiering (kompletteringslagen) samt ändringar i lagen (2017:630) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism (penningtvättslagen).

Kompletteringslagen och ändringarna i penningtvättslagen trädde i kraft den 10 november 2021. Det innebär bland annat att Finansinspektionen har utsetts till behörig myndighet enligt EU-förordningen och att svenska leverantörer av gräsrotsfinansieringstjänster ska omfattas av penningtvättslagen. Det innebär också att Finansinspektionen ska utöva tillsyn över företag som levererar gräsrotsfinansieringstjänster och kontrollera att de följer bestämmelserna i EU-förordningen, penningtvättslagen och de föreskrifter som har meddelats med stöd av penningtvättslagen.

Målet med ändringarna i Finansinspektionens föreskrifter (FFFS 2017:11) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism (penningtvättsföreskrifterna) är att anpassa föreskrifterna till penningtvättslagen, så att de gäller för samma aktörer som omfattas av lagen.

² Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2020/1503 av den 7 oktober 2020 om europeiska leverantörer av gräsrotsfinansieringstjänster för företag och om ändring av förordning (EU) 2017/1129 och direktiv (EU) 2019/1937.

1.2 Nuvarande och kommande regelverk

Innan EU-förordningen och kompletteringslagen började gälla fanns det ingen specifik reglering av gräsrotsfinansieringstjänster i Sverige. Beroende på vilka tjänster en leverantör av gräsrotsfinansieringstjänster tillhandahåller kunde den dock redan tidigare träffas av befintliga regelverk med krav på tillstånd som innebar att verksamheten stod under Finansinspektionens tillsyn. Som exempel kan nämnas verksamheter som innefattar tillhandahållande av betaltjänster enligt lagen (2010:751) om betaltjänster och hantering av finansiella instrument som är värdepappersrörelse enligt lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden. I många fall har det dock inte krävts tillstånd för verksamheten, utan räckt med att företaget har ansökt om registrering som finansiellt institut enligt lagen (1996:1006) om valutaväxling och annan finansiell verksamhet.

EU-förordningen och kompletteringslagen omfattar inte alla leverantörer av gräsrotsfinansieringstjänster. Leverantörer som inte omfattas av EU-förordningen och kompletteringslagen, men som driver verksamheter som är tillstånds- eller registreringspliktiga enligt andra regelverk, är även i fortsättningen skyldiga att följa reglerna i penningtvättslagen och penningtvättsföreskrifterna.

Enligt EU-förordningen krävs inte att leverantörer av gräsrotsfinansieringstjänster ska vara skyldiga att följa nationell rätt som genomför penningtvättsdirektivet (för svensk del penningtvättslagen och penningtvättsföreskrifterna). Lagstiftaren har dock ansett att svenska aktörer som tillhandahåller gräsrotsfinansieringstjänster ska omfattas av penningtvättslagen. Samma regler som gäller för den som driver värdepappersrörelse ska därför gälla för svenska leverantörer av gräsrotsfinansieringstjänster som omfattas av EU-förordningen.

Det pågår inte något annat arbete med att förändra penningtvättsregelverket som Finansinspektionen behöver beakta inom ramen för detta regelprojekt.

1.3 Regleringsalternativ

Som nämns i avsnitt 1.1 är syftet med ändringarna att de aktörer som omfattas av penningtvättslagen också ska omfattas av penningtvättsföreskrifterna. Denna anpassning kan bara göras genom att ändra aktuella föreskrifter. Det finns därför inte några regleringsalternativ.

1.4 Rättsliga förutsättningar

Regeringen har genom 18 och 19 §§ förordningen (2009:92) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism bemyndigat Finansinspektionen att meddela föreskrifter för verksamhetsutövare som står under myndighetens tillsyn. Enligt kompletteringslagen ska Finansinspektionen utöva tillsyn över de aktuella verksamhetsutövarna (2 kap. 1 §). Det finns inte skäl att undanta de aktuella verksamhetsutövarna från att tillämpa några delar av penningtvättsföreskrifterna.

1.5 Ärendets beredning

Under arbetet med föreskrifterna har Finansinspektionen bjudit in ett antal företag att delta i en extern referensgrupp. Inspektionen höll den 17 september 2021 ett referensgruppsmöte.

Den 29 september 2021 remitterade Finansinspektionen ett förslag till ändringar i penningtvättsföreskrifterna tillsammans med en remisspromemoria. Remissinstanserna har inte haft några invändningar mot förslaget.

2 Motivering och överväganden

2.1 Ändring av tillämpningsområdet för leverantörer av gräsrotsfinansieringstjänster

Finansinspektionens ställningstagande: Tillämpningsområdet för penningtvättsföreskrifterna ändras så att de även gäller för juridiska personer som är etablerade i Sverige och som driver verksamhet som leverantörer av gräsrotsfinansieringstjänster enligt EU-förordningen. Vidare

justeras bestämmelsen om filialer i Sverige till utländska juridiska personer med huvudkontor i utlandet.

Remisspromemorian: Förslaget hade samma innehåll.

Remissinstanserna: Har inte haft något att invända mot förslaget.

Finansinspektionens skäl: Penningtvättslagen har ändrats och en ny punkt (punkt 13) har förts in i 1 kap. 2 § första stycket. Enligt den nya punkten ska verksamhet som leverantör av gräsrotsfinansieringstjänster enligt EU-förordningen omfattas av penningtvättslagens tillämpningsområde, om företaget är en juridisk person som är etablerad i Sverige. De nuvarande penningtvättsföreskrifterna hänvisar i 1 kap. 2 § 1 till 1 kap. 2 § 1–12 penningtvättslagen när det gäller tillämpningsområdet för föreskrifterna. För att föreskrifterna ska ha samma tillämpningsområde som penningtvättslagen bör bestämmelsen alltså ändras, så att den hänvisar även till punkt 13.

I 1 kap. 2 § 2 i de nuvarande penningtvättsföreskrifterna anges att föreskrifterna även gäller för filialer i Sverige till utländska juridiska personer med huvudkontor i utlandet som driver sådan verksamhet som avses i första punkten. Filialer till utländska leverantörer av gräsrotsfinansieringstjänster omfattas emellertid inte av penningtvättslagen. Hänvisningen till första punkten behöver därför ändras så att dessa filialer inte omfattas. För att skapa en bättre överensstämmelse mellan penningtvättslagen och penningtvättsföreskrifterna bör vidare punkt 9 i hänvisningen utgå.

2.2 Ikraftträdande

Finansinspektionens ställningstagande: Ändringarna i föreskrifterna träder i kraft den 1 januari 2022.

Remissinstanserna: Har inte haft något att invända mot förslaget.

Finansinspektionens skäl: Ändringarna är i huvudsak en följd av lagändringar som redan har trätt i kraft. De bör därför träda i kraft så snart som möjligt. Finansinspektionen bedömer att det i övrigt inte behöver tas några

särskilda hänsyn när det gäller tidpunkten för ikraftträdandet. Eftersom berörda företag redan bör vara informerade om lagändringarna bedömer Finansinspektionen att det inte heller krävs några speciella informationsinsatser med anledning av ändringarna.

3 Konsekvenser

3.1 Konsekvenser för företagen

3.1.1 Berörda företag

Gräsrotsfinansiering kan delas in i fyra kategorier: lånebaserad, andelsbaserad, belöningsbaserad och donationsbaserad gräsrotsfinansiering. EU-förordningen omfattar företag som driver plattformar för lånebaserad eller andelsbaserad gräsrotsfinansiering till företag, med vissa begränsningar. Förordningen är inte tillämplig på gräsrotsfinansieringstjänster som tillhandahålls projektägare som är konsumenter.

Det finns ett tjugotal företag i Sverige som driver plattformar för gräsrotsfinansiering, varav runt hälften är plattformar för låne- eller andelsbaserad gräsrotsfinansiering till företag. Därutöver är ett antal utländska plattformar aktiva i Sverige.

Regeringen påpekar i propositionen att marknaden för gräsrotsfinansiering är heterogen och att det är svårt att göra en exakt uppskattning av antalet berörda företag. Vissa företag har en affärsmodell och tillhandahåller tjänster som till viss del berörs av förordningen, medan andra träffas fullt ut. Regeringen uppskattar att ett tiotal företag kommer att beröras av de nya reglerna, men att antalet kan öka till följd av att företag justerar sina affärsmodeller för att omfattas av förordningen och därmed få möjlighet att tillhandahålla tjänster gränsöverskridande.³ Bilden av en heterogen marknad framkommer även i Finansinspektionens kartläggning av gräsrotsfinansieringen i Sverige från 2015 och i betänkandet från Utredningen om

³ Prop. 2020/21:206, s. 117.

gräsrotsfinansiering (SOU 2018:20). Finansinspektionens uppskattning av antalet berörda företag överensstämmer i stort med regeringens bedömning.

3.1.2 Kostnader och andra konsekvenser för företagen

Som framgår i avsnitt 1.2 omfattades leverantörer av gräsrotsfinansieringstjänster som huvudregel redan tidigare av befintliga regelverk som ställer krav på tillstånd eller registrering, och som innebär att de stod under Finansinspektionen tillsyn. De omfattades då också av reglerna i både penningtvättslagen och penningtvättsföreskrifterna.

Företagen påverkas främst av de konsekvenser som följer av EU-förordningen, kompletteringslagen och övriga lagändringar som riksdagen har beslutat om. Därutöver kan Finansinspektionens reglering eventuellt innebära en något ökad administrativ börda och ökade kostnader för verksamhetsutövare som inte redan omfattas av penningtvättsregelverket. Finansinspektionen har emellertid inte kunnat identifiera några sådana aktörer. För aktörer som redan omfattas bedömer Finansinspektionen att de aktuella ändringarna i penningtvättsföreskrifterna inte innebär någon ökad administrativ börda och inte heller några ökade kostnader.

3.2 Konsekvenser för samhället och konsumenterna

Föreskriftsändringarna bedöms inte få några konsekvenser för konsumenterna eller samhället.

3.3 Konsekvenser för Finansinspektionen

Finansinspektionen utövar tillsyn över de finansiella företagen och kontrollerar hur de följer penningtvättsregelverket. Utöver de lagändringar som riksdagen har beslutat om bedöms ändringarna i föreskrifterna inte få några konsekvenser för myndigheten.

3.4 Förenlighet med unionsrätten

Ändringarna i penningtvättsföreskrifterna görs med anledning av nationell lagstiftning. Finansinspektionen bedömer att ändringarna inte går utöver de skyldigheter som följer av Sveriges medlemskap i EU.